

NARODNI GOSPODAR

GLASILO ZADRUŽNE ZVEZE.

Člani „Zadružne zveze“ dobivajo list brezplačno.

Cena listu za nečlane po štiri krone na leto; za pol leta dve kroni; za četrt leta eno krono; za člane zvezinih zadrug po tri krone na leto. Posamezne številke 20 vin.

Sklep urejevanja 5. in 20. vsacega meseca. — Rokopisi se ne vračajo. — Cene inseratom po 20 h od enostopne petit-vrste, za večkratno insercijo po dogovoru.

Telefon štev. 216.

V Ljubljani, 10. oktobra 1908.

C. Kr. poštne hran. št. 64.846
Kr. ogrske „ „ „ 15.648

Vsebina: Jan. Sedlák. Navodilo za poslovanje članov načelstva posojilnic ob uradnih dnevih. Jubilejna sadna in grozdna razstava na kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu. Mesta in zadružna prodaja mleka. Uporaba trtnega rožja kot krmilo. Jesensko gnojenje. Nekaj misli k povzdigi naše sadjereje. Našim štajerskim članicam! Kronika Zadružne zveze. Zadružni pregled. Gospodarske drobtine. Občni zbor. Računski zaključki. Inserati.

Jan Sedlák

ravnatelj Osrednje jednote čeških gospodarskih zadrug na Češkem.

Danes prinašamo sliko moža, ki si je med Čehi pridobil nevenljivih zaslug za razvoj kmetijskega združništva. Njegovo temeljito poznavanje kmetijskih potreb, neumorna delavnost in ga usposobili, da je postal eden prvih in najuglednejših organizatorjev svojega naroda na gospodarskem polju. Zato ne bo odveč, ako tudi naše zadružnike na kratko seznanimo z njegovim življenjem in delovanjem.

Jan Sedlák se je narodil dne 21. novembra 1849 v Ostřeticích, obiskoval ljudsko šolo v Predslavi, glavno šolo in gimnazij pa v Klatovih. Dovršivši pravniške študije in državne izpite na praški univerzi stopil je l. 1874 v pravniško prakso. Leta 1883 pa se je lotil gospodarstva na posestvu po svojih roditeljih in ravno tega leta je bil izvoljen za poslanca v kmečkih občinah okrajev klatovskega in planičkega. Svoje delovanje je osredotočil na gospodarska vprašanja.

Leta 1889 je bil poklican za tajnika Češkega kluba v Pragi, postal član izvršujočega odbora za deželno jubilejno razstavo in njen upravnik. Za mnogoštevilne zasluge za prireditev razstave je bil odlikovan z redom železne krone tretjega razreda.

Po končani razstavi je l. 1893 vstopil pri zavodu Fr. Křížika kot komercialni ravnatelj. V tem času je začel tudi med Čehi delati za združništvo, sloneče na načelu samopomoči. V ta namen se je poprej

dolgo bavil s študijami o združništvu po tujih deželah. Prirejal je predavanja, izdajal in razpošiljal razne poučne spise in dopisoval na vse strani. Sodeloval je tudi pri razstavi arhitektov in inženerjev, prirejani l. 1898. Brezkončna je vrsta njegovih drugih pomembnih del, katere je izvršil in o katerih češka javnost niti ne ve.

Jan Sedlák je prvi praktični zadružni organizator med češkim ljudstvom, ki mu zato želi, da bi ostal še dolgo čil in krepek, da bi započeto delo dovedel do zaželjenega cilja.

Od ustanovitve Osrednje jednote čeških gospodarskih zadrug v Pragi l. 1896 je bil

Jan Sedlák nepretrgoma njen načelnik do l. 1905, ko je prevzel ravnateljstvo te organizacije. Po njegovem delu je bila zgrajena ta jednota v močno centralo vse zadružne organizacije, po njegovem prizadevanju je postala središče denarne sporavnave, po njegovi skrbnosti je postala posvetovalni in revizijski organ, urejena kot odsek za nakup in prodajo i. t. d.

Njegovi previdnosti in premišljenosti je pripisovati, da so se odstranile vse ovire, ki so se stavile v okom zdravemu razvoju češkega združništva. Njegovo tiho delo, njegov nesebični in odlični značaj, njegova obče znana vstrajnost, nezlomna energija, skromnost in koncilijantno občevanje z vsakomur so mu naklonili srca vseh. Njegovo delovanje v osrednji jednoti, kateri sedaj posveča v pravem pomenu besede vse svoje moči in ves svoj čas, je tako obsežno, da je mora vsak občudovati. Kot član načelstva Splošne zveze kmetijskih zadrug na Dunaju ima često priliko, da uveljavlja svoje bogate izkušnje na združnem polju v korist združnega razvoja v celi državi, kar se ondi tudi popolnoma priznava. Pa tudi kulturna vprašanja so našla v njem vedno gorečega pospeševalca. Kot član osrednjega odbora šolske matice, kot član in potem kot predsednik narodne jednote Pošumavske ter kot organizator združništva med Čehi je imel po svoji domovini sto in sto predavanj in žrtvuje ves svoj prosti čas napredku svojega naroda v kulturnem in gospodarskem oziru. Njegovo vstrajno delo na polju češkega kmetijskega združništva in njegovi uspehi stavijo ga v vrsto mož, najzaslužnejših za razvoj in napredek češkega združništva.

Za svoje plodonosno delovanje je dobil naslov viteza železne krone tretje vrste, v minolem letu pa je bil imenovan cesarskim svetnikom.

Navodilo za poslovanje članov načelstva posojilnic ob uradnih dnevih.

Vlad. Pušenjak.

Vse poslovanje posojilnic se naj vrši le ob uradnih dnevih. Vsaka posojilnica naj ima vsak teden vsaj jeden natanko določen in razglašen uradni dan, pri katerem naj bodeta navzoča dva člana načelstva in sicer član načelstva, ki opravlja službo tajnika in še jeden član načelstva, kateri opravlja službo blagajnika. Službo tajnika opravlja celo leto jeden in isti član načelstva, docim opravljajo službo blagajnika ostali člani načelstva in sicer menjajoč se vsak mesec.

Neobhodno potrebno je, da se vsa vplačila in izplačila izvršujejo le ob uradnih dnevih v uradni sobi v navzočnosti dveh članov načelstva (tajnika in blagajnika). Ta določba se mora vselej strogo upoštevati!

Pri začetku uradnega dneva mora službo blagajnika opravljajoči član načelstva prešteti gotovino v blagajni in se prepričati, če se ujema gotovina v blagajni z v denarnem listku in blagajniškem dnevniku izkazano gotovino. Šele, ko se to izvršilo, se more pričeti s poslovanjem.

Vsa vplačila in izplačila vpišuje tajnik takoj v blagajniški dnevnik in v knjižice strank, blagajnik pa v posebno knjigo, katero v svrhu kontrole sam vodi. Prenosi iz blagajniškega dnevnika v glavno knjigo hranilnih vlog oz. posojil se izvršijo, ako je pri uradnem dnevu mnogo strank, šele po sklepu uradnega dneva.

Vsa plačila strank (vložene hranilne vloge, plačane obresti posojil, vrnjena posojila) morata v strankini knjižici s svojim podpisom potrditi tajnik in blagajnik; vsa izplačila (izplačane hranilne vloge, izplačane obresti hranilnih vlog, izplačana posojila) pa mora s svojim podpisom v knjižici potrditi stranka sama.

Vsakokrat mora stranka, katera hoče vložiti ali vzdigniti kako hranilno vlogo, prinesiti hranilno knjižico seboj. Pri vsakem vzdigu se naj primerja stanje hranilne vloge v strankini knjižici s stanjem hranilne vloge v glavni knjigi hranilnih vlog.

Hranilne vloge se izplačujejo vlagatelju samemu ali pa njegovemu pooblaščenec. Kot pooblaščenec vlagatelja se smatra vsakdo, ki je v posesti hranilne knjižice in posojilnice ne zadeva nobena dolžnost, preiskovati ali presojevati legitimacijo vzdigovalca. Taka dolžnost obstoji le tedaj, če je na knjižici sami na zahtevanje vložnika zabeležen poseben pridržek, ki nalaga posojilnici dolžnost, preiskavati legitimacijo (pravico) vzdigovalca, da je upravičen vlogo sprejeti. Ta pridržek („vinkulacija“) pa mora biti zabeležen v glavni knjigi hranilnih vlog in pa v hranilni knjižici sami.

Odsvetuje se, v blagajni ali sploh v posojilničnih prostorih shranjevati hranilne knjižice, ki naj se marveč v vsakem slučaju vrnejo strankam.

Zadolžnic o že vrnjenih posojilih ne sme obdržati posojilnica, temveč stranki izročiti ali pred stranko popolnoma uničiti.

Posojilo se sme izplačati le tedaj, če se je dovolilo v pravilno sklicani in sklepni seji načelstva, oziroma, če prosi kak član načelstva za posojilo, v skupni seji načelstva in nadzorstva, kateri seji pa ne sme prisostvovati dotični član načelstva, ki prosi za posojilo, nadalje če se je zadolžnica popolnoma zgotovila, kolekovala ter od dolžnika in poroka podpisala. Slednji mora biti označen v zadolžnici kot porok in plačnik.

V slučaju, da zastavi kaka stranka v varnost posojila vrednostne papirje, zavarovalne police itd., mora dobiti od posojilnice potrdilo, katero podpiseta zraven štampilje tajnik in blagajnik.

Če se odpošlje denar Zadržni Zvezi, se mora načelstvo v seji po vpogledu v položnico prepričati, če se je denar resnično odpošlal. Ravno tako se mora načelstvo v seji prepričati, v slučaju, da se je naročil denar, če je denar res došel. Vsako naročilo denarja,

vsako naznanilo, da se denar odpošlje ter vsako potrdilo o prejetemu denarju morata podpisati zraven štampilje dva člana načelstva. Naznanilo Zadružne Zveze glede odpošiljatve denarja kakor tudi potrdilo Zadružne Zveze o sprejemu denarja se mora natanko primerjati z vpisi v knjigah posojilnice ter se mora v slučaju, da se obojestranski vpisi ne vjemajo, nemudoma zahtevati od Zadružne Zveze pojasnilo.

Ob koncu uradnega dneva se primerjajo vpisi v blagajniškem dnevniku z vpisi v knjigi, katero vodi blagajnik in, če se ujemajo, se knjiga blagajnika in blagajniški dnevnik zaključi in sicer na ta način, da se seštejejo vsi prejemi in izdatki uradnega dneva ter od vsote prejemkov odšteje vsota izdatkov. Ostanek je gotovina, katera se mora nahajati v blagajni.

Nato se prešteje gotovina v blagajni in vpišejo posamezne vrste denarja v denarni listek. Če soglaša gotovina v blagajni z v blagajniškem dnevniku izkazano gotovino, se je celo poslovanje pravilno izvršilo. Ako pa ne soglaša, se mora iskati napaka, katera tiči mnogokrat v napačnem seštevanju ali štetju denarja. Če pa na noben način ne soglaša gotovina, mora v slučaju primanjkljaja manjkajočo vsoto založiti blagajnik, v slučaju preostanka pa preostalo vsoto naložiti kot hranilno vlogo „preostanek v blagajni“.

Gotovina, denarni listek, zadolžnice in vrednostni papirji se vedno shranjujejo v trezorju, do katerega ima ključke blagajniško službo opravljajoč član načelstva.

Pri reviziji se mnogokrat najde, da se ne izvršuje dvojna zapora. Pri vsaki posojilnici se mora strogo izvrševati dvojna zapora, ker to zahteva pravilno blagajništvo ter določbe pravil. Ključki se naj razdelijo na ta način, da ima tajnik zunanje ključke do blagajne, član načelstva pa, ki opravlja blagajniško službo, ključke trezorja. Duplikati ključev se naj odpošljejo Zadružni Zvezi.

Končno je potrebno omeniti, da je dolžnost nadzorstva najmanj vsako četrletje jedenkrat pregledati blagajno in knjige. Nadzorstvo naj primerja vpise v blagajniškem dnevniku z vpisi v glavnih knjigah, prešteje gotovino ter pretehta stanje dolžnikov in porokov. V slučaju, da nadzorstvo spozna, da se je bati za varnost posojila, je njega dolžnost delovati na to, da se obvarujejo poroki kakor tudi posojilnica vsake škode.

Če činitelji zadruga v smislu predstoječega navodila ravna, je zajamčeno pravilno poslovanje posojilnice. Dolžnost načelstva je skrbeti za pravilno poslovanje, medtem ko ima nadzorstvo dolžnost vestno pregledovati poslovanje načelstva. Če načelstvo in nadzorstvo ne izpolnjuje svojih dolžnosti, je osebno odgovorno za škodo, katera vsled njihove malomarnosti nastane.

Popolno napačno je mnenje, da zadostuje revizija od strani Zadružne Zveze, katero ona izvršuje v smislu zakona z dne 10. junija 1903. in da ni potrebno pregledovanje posojilnice od nadzorstva. Le tedaj je mogoče vsako nerednost v poslovanju in vsako poneverjenje zabraniti, če bodo člani načelstva kakor tudi nadzorstva strogo izvrševali svoje dolžnosti. Revizijska oblast, katera mora najmanj vsako drugo leto natanko pregledati vse poslovanje zadruga, bode odklanjala vsako odgovornost, čo se bode pri reviziji pokazalo, da se ne upoštevajo predstojeci predpisi, kateri vsebujejo najnavadnejše pogoje za redno poslovanje zadruga in da se v kljub večkratnim opominom nedostatki ne odpravijo.

Jubilejna sadna in grozdna razstava na kmetijski šoli na Grmu pri Novem mestu.

Lepo sadno in grozdno razstavo v zvezi s sadnim semnjem in sadjarskim tečajem je priredila novomeška kmetijska podružnica v dneh 3. 4. in 5. oktobra t. l. v prostorih kranjske kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu. Že l. 1902 je sklenil občni zbor novomeške kmetijske podružnice, da se priredi o prvi ugodni priliki sadna razstava. L. 1904 je bila taka sadna razstava v Radovljici na Gorenjskem, kjer je bilo razstavljeno pred vsem gorenjsko sadje. Že takrat se je pokazalo, da prideluje Kranjska mnogo najfinejšega sadja. Letošnja prav dobra sadna in vinska letina, ki se je kazala že spomladi v ugodnem cvetenju, napotila je novomeško kmetijsko podružnico in nje načelnika gosp. vodjo V. Rohrmann-a, da se je odločil prirediti jubilejno sadno in grozdno razstavo, ki naj bi svetu pokazala, kaj producira Dolenjska v tej kmetijski stroki, koliko je napredovala v zadnjih 20 letih in kako bi se povzdignila sadna kupčija na Dolenjskem.

Vabilu k razstavi se je oglasilo prav mnogo posestnikov tako, da se je v najkrajšem času doposlalo toliko sadja in grozdja, da se je potrebovalo za razstavljene predmete poleg glavne dvorane še tri druge šolske prostore.

Dan 3. oktobra ob 11. uri dopoldne je bil določen za otvoritev.

Od vseh stranij Dolenjske so prihajali obiskovalci razstave. Veleslavni deželni odbor je bil zastopan po dež. odbornikih gg. dr. Lampe-tu in grofu Barbo-tu, od deželnih poslancev so bili navzoči gg. grof Margheri, Košak, Mandelj in Dular, c. kr. vlado je zastopal novomeški okrajni glavar g. baron Rechbach in c. kr. kmetijsko družbo kranjsko g. družbeni ravnatelj G. Pirce. Otvoritvi so prisostvovali tudi novomeški župan g. I. Ogo reutz z dvema odbornikoma in župan Šmihel-

stopiški g. I. Zurec z dvema odbornikoma, prav mnogo odličnega občinstva iz Novega mesta in okolice.

V dovršenem nagovoru pozdravi načelnik gosp. vodja V. Rohrmann vse zastopnike in mnogobrojno občinstvo ter v glavnih potezah načrta, kako in s katerih pomočjo se je moglo razstavo prirediti. V vzvišenih besedah povdarja, da je bil mogoč tak napredek, kakor ga bode razstava pokazala, le pod modrim vladanjem našega presvitlega cesarja, ki letos praznuje svoj 60-letni jubilej in pod čegar vlado je tudi kmetijski stan mogočno napredoval. Zato mu zakliče trikratni: Slava! In želeč, da bi sadna in grozdna razstava blagodejno uplivala na dolensko sadjerejo in vinarstvo, jo otvarja.

Za tem je sledilo ogledovanje razstave.

Omenjam, da je na razstavo poslalo nad 80 posestnikov iz Dolenjske svoje najboljše sadne in grozdne pridelke. Poleg veleposestnikov in č. duhovščine je bil prav mnogobrojno zastopan tudi priprosti — posestnik. Častno je omeniti, da so tudi Kočevci razstavili obilo in izbornega sadja. Imena razstavljalcev naštevati opustim, 62 priznanih pisem in priznanj, ki se bodo razdelila in katerih imetniki se bodo objavili, povedó jasno, koliko veliko vnetih sadjerejcev ima Dolenjska, dasi jih ima dejansko še več kot desetkrat toliko. Vsak razstavljalcev je imel svoj prostor, kjer so bili njegovi predmeti, zaznamovani s pomologičnimi imeni, lepo razvrščeni.

Vse razstavljeno sadje — samo jabolk nad 100 vrst, koliko je bilo pa hrušk, grozdja itd. — je bilo tako krasno, sveže in ljubko za pogledati, da je bil vsak obiskovalec presenečen, ko se je sam prepričal, kakšno najfinejše sadje prideluje Dolenjsko, o čemur se je dosedaj tako bore malo vedelo.

Poleg tega je imel vsak obiskovalec priliko si ogledati, kako se dandanes sadje in grozdje — najfinejše in gospodarsko — razpošilja po pošti in železnici v zabojčkih, košaricah, zabojih in sadnih sodih.

Da se je mogel vsak prepričati o dobroti razstavljenega sadja in grozdja, je bilo na prodaj ne le razstavljeno sadje in grozdje, ampak zamoglo se je kupiti takoj tudi šolsko sadje in grozdje. Temu vabilu se je odzvalo prav mnogo obiskovalcev. Slednjič je bilo skrbljivo tudi za to, da se je dobivalo na prodaj po primerni ceni pokušnje šolskih vin (beli burgundec, veltinec, silvanec) kar je mnogim dobro došlo.

Ves arangement razstave je napravil na vsakega obiskovalca najboljši utis. Zato je bil obisk razstave že prvi dan — v soboto — prav velik.

Drugi dan v nedeljo — 4. oktobra — se je poleg tega vršil še sadjarski tečaj. Nad 50 gospodarjev in odličnih poslušalcev se je bilo zbralo okoli polu 10. ure dopoludne v šolski sobi kmetijske

šole, kjer je g. vodja V. Rohrmann otvoril tečaj s predavanjem:

Katere vrste sadja kaže pomnoževati na Dolenjskem z ozirom na dosedanje uspehe in na bodoči razvoj sadne kupčije? — Ne spada sem, vsebino tega predavanja ponoviti (ker pa bode gotovo g. predavatelj objavil v strokovnih listih), ker je preobširno, glasno odobravanje pa, ki je sledilo, je pričalo, da je vsem iz srca govoril. Ravno tako temeljito je govoril o tem predmetu g. kletarski nadzornik Fr. Gombač. Enako dobro je predaval g. pristav R. Zdolšek: O združni porabi in prodaji sadja.

Medtem in potem celi dan prihajali so obiskovalci iz Novega mesta, iz raznih dolenskih mest in drugih krajev na Kranjskem na razstavo.

Enako močno je bila razstava obiskovana tudi tretji dan.

Tu omenim, da so ta dan zelo obiskovali na mesečni semenj v Novo mesto došli posestniki.

To priliko so porabila tudi nekatera vodstva ljudskih šol iz okolice, da so pripeljali na razstavo ljudsko šolsko mladino, kar je posebno pohvalno omeniti.

Posebno prijeten je bil tudi konec sadne in grozdne razstave, ko se je vse razstavljeno sadje razprodajalo.

Lahko se trdi, da je v vseh treh dneh okoli tritisoč oseb posetilo razstavo, kar je z ozirom na tukajšnje razmere prav veliko.

O priliki te razstave si je ogledalo prav mnogo obiskovalcev uredbo kmetijske šole same in so se mogli prepričati, kako strokovno dovršen gospodarski zavod ima dežela na tem posestvu, kjer se more mlad kmetijski naraščaj pridobiti v vseh strokah kmetijstva najboljše nauke.

Da se je sadna in grozdna razstava v zvezi s sadnim semnjem in sadjarskim tečajem tako dobro obnesla, ima v prvi vrsti zasluge naša Dolenjska in nje vrli gospodarji, ki goje tako izborno sadno drevje in vinsko trto in ki so radovoljno te sadne pridelke razstavili. Ravno tako zaslugo ima novomeška kmetijska podružnica in nje za občni blagor neutrudljivo vneti načelnik g. vodja Rohrmann, ki je dosedaj že veliko izborno aranžiranih razstav priredil. Pohvalno moramo nadalje omeniti nesebično delovanje dolenskih kmetijskih strokovnjakov gg. Aleks. Wutscher-ja iz Nemškevasi, Jož. Rudež-a iz Tolstegavrha. Ivana Belle-ta, sedaj c. kr. kletar. nadzornika na Štajerskem in drugih, ki so dejansko pomagali, da se je vsa razstava dovršeno završila. Hvalo smo slednjič dolžni velesl. dež. odboru za prepustitev šolskih prostorov v svrhu razstave, za podelitev denarnih podpor pa dež. odboru, poljedel. ministrstvu in kmetijski družbi Kranjski.

Mnogo koristnega je pokazala jubilejska sadna in grozdna razstava, ki zasluži, da se v gospodarskem oziru izkoriščuje in sicer:

1. Dejansko prideluje Dolenjska prav obilo in najfinejšega sadja in grozdja. Ta pridelek potrebuje vsled svoje dobrote vsestranske podpore, da se ga spravi v promet. Dolenjska ima v sadjarstvu neprecenljiv vir dohodkov, kojega je treba povzdigniti. V tem oziru bi se tukaj lahko osnovala živahna kupčija zlasti z ozirom na lahki distan do producentov.

2. Želeti bi bilo, da bi se na Dolenjskem osnovala sadna konservna tvornica, ki bi mogla velikemu delu sadnih pridelkov podeliti trajnejšo obliko in povzdigniti vrednost sadnim pridelkom.

3. Dolžnost Dolenjske je, da se sama potruzi svojemu sadju in grozdju pridobiti v prometu večjo važnost in znanje. Koliko mest imamo na Slovenskem, kjer bi se lahko prodajalo v obilni meri dolenjsko sadje in grozdje. Dosedaj opažamo pač, da Vipavci in Brdci prodajajo svoje sadje po Slovenskem in po nemških krajih; ravno tako lahko bi to storili Dolenjci. Sadni pridelki so istotako izborni, pa tudi grozdja bi se lahko prav mnogo spečalo.

4. Pri tej razstavi je Dolenjska zopet pokazala, da je pristopna napredku in da sama napreduje, zato je le želeti, da bi se v bodočnosti osnovala tudi iz drugih kmetijskih strok take krajevne razstave, kojih prireditelj je lažja in manj velja, ki pa bi mogočno vplivale na razvoj in povzdigo dotične kmetijske panoge.

Mesta in zadružna prodaja mleka.

Prebivalstvo po mestih raste vedno bolj in to dejstvo stavi za živinorejce, ki prebivajo v njih bližini, vedno večje zahteve glede zadostne preskrbe s tistimi važnimi živili, ki se morajo vsak dan rabiti sveža. Semkaj spada v prvi vrsti mleko, ki se od vseh strani dovaža v mesta v zelo različnih množinah, odvisnih od velikosti dotičnega kraja. Če kmetje iz okolice velikih mest ne morejo zadostiti vsem potrebam, potem se dovaža mleko tudi iz oddaljenih krajev.

Vpoštevanja je vredno, da se dandanes vrši preskrba mest z mlekom na način, ki je že več ali manj urejen. V mesta dovedeno mleko predelajo ali večje družbe (zadruga) proizvajalcev, t. j. ga sčistijo, pasterizirajo in primerno ohlade, predno ga oddajo naravnost konzumentom, brez posredovanja prekupcev; ali pa zasebniki, veliki trgovci z mlekom, na deželi nakupijo mleka, ga primerno predelajo in zalagajo ž njim potem male trgovce, branjevce i. t. d., ki ga še le oddajo konzumentom. Prvi način preskrbe zagotavlja mestnemu prebivalstvu dobro, nepokvarjeno mleko, dočim se v drugem slučaju mleko dostikrat

hotè ali nehoteé izpremeni, ker pride po tolikih ovinkih od proizvajalca do konzumenta.

Mestno prebivalstvo se je že navadilo, da spoznava razloček med mlekom, ki mu dohaja iz združnih mlekarn in med onim, ki ga je dobiti pri trgovcih.

Dasi je mleko iz združnih podjetij po navadi nekoliko dražje, vendar ga po mestih bolj cenijo in ga navadno rajši kupujejo, tako da je promet s te vrste mlekom od leta do leta večji. Da je res tako, dokazujejo zmirom rastoče številke o prodanem mleku, ki ga razpečavajo zadružne mlekarnе raznih velikih mest. Mleko iz združnih mlekaren je že samo ob sebi zajamčeno pristno, pri mleku pa, ki ga imajo naprodaj kupci, skrbi tržna policija za to, da se pokvarjanje ne vrši v preveč velikih mejah. Sicer je res, da policija ne more odkriti vsakega slučaja, ko se je mleko ponarejalo, in krivca izročiti oblasti, da ga zadene pravična kazen. Vendar pa vkljub temu dostikrat izsledi take brezvestne sleparje in jih naznani sodniji, ki jih občutno kaznuje, kakor spričujejo mnoga taka poročila, ki jih je brati v časnikih. Skoro vsako mesto je izdalo predpise, ki urejujejo promet z mlekom. Da se ti predpisi izpolnjujejo, za to ima skrbeti tržna policija. Dostikrat se pa v teh predpisih nahajajo prav čudne in neumestne določbe, kar pa je razumljivo, ker je bilo do nedavnega časa celo učenim ljudem neznano, kakšne lastnosti ima mleko.

V tem pogledu se kaže vedno bolj potreba, da se izdado enotni predpisi, ki ne bodo že tako vedno tlačenegega kmeta enostransko še bolj stiskali, ampak bodo v prvi vrsti imeli vplivati, da bo producentovo mleko tudi res nepokvarjeno prišlo konzumentom v roke. Koristno bi bilo seveda, da bi se mleko prodajalo le potom zadrug. S tem bi se namreč znatno olajšala kontrola nad mlečno kupčijo, na drugi strani bi pa tudi konzument imel jamstvo, da dobiva dobro, nepokvarjeno mleko. Na ta način bi odpadli tudi prekupčevalci, ki znajo vedno zvaliti krivdo na kmeta, če čujejo pritožbe o mleku. V vsakem večjem mestu bi se morala napraviti nabiralnica, kamor bi se oddajalo vse mleko. Potem, ko bi se preiskalo in se predelalo tako, kakor je to običajno po mlekarnah, bi se šele smelo oddajati konzumentom. Na ta način bi bil omogočen tudi urejen promet z mlekom, ker bi se dalo natanko dognati, koliko mleka potrebuje to mesto in koliko drugo. Dandanes pa imajo po nekaterih mestih preveč mleka, dočim ga v drugih močno primankuje. Tako pa, kakor smo povedali poprej, bi se moglo preostajajoče mleko uvažati v tiste kraje, ki bi ga imeli premalo. Največje važnosti pri teh preuredbah bi bilo pa to, da bi potem odpadli prekupčevalci. S tem bi pridobili živinorejci, še več pa konzumentje sami.

Ako hočejo kmetje pod pritiskom gospodarskih razmer zvišati mleku ceno, potem se poloti velika nevolja meščanov, katerim se itak zdi predraga mešanica, ki jim jo prodajajo prekupci. Opravičenim zahtevam živinorejcev se v takih slučajih navadno najbolj ustavljajo trgovci z mlekom in jim prekrižajo račune ter spravijo poleg tega kmeta v slab glas. Zato je treba vedno povdarjati prednosti združne organizacije tudi v prometu z mlekom, ker daje samo ta način jamstvo, da dobiva konzument čisto, dobro in nepokvarjeno mleko, živinorejec pa dobi za svoje blago primerno boljše cene.

Uporaba trtnega rožja kot krmilo.

Dvorni svetnik Portele piše o tem v „Wienerlandwirtschaftliche Zeitung“ z dné 12. septembra t. l. sledeče:

Namen teh vrst je, da opozorim čitatelje na krmilo, ki je vredno vsega upoštevanja osobito v vinogradnih krajih in v letih, ko premanjkuje piča. To krmilo je namreč navadno rožje, ki se dobiva v vinogradih in se vsaj v Avstriji, uporablja večinoma samo kot gnojilo ali kurivo. Enoletno rožje ima v svojem notranjem delu, namreč v cevnikih povezkih in strženih žarkih mnogo redilnih snovi, ki jih uporablja trta spomladi, ko začne poganjati.

Ako se rožje, ki odpade vsako leto za časa režnje, na primeren način pripravi, to je razreže, zmečka in raztrže in zamorejo s tem živali lahko sprejemati redilne snovi, ki se nahajajo v njem, uporablja se rožje v živinoreji, prav lahko kot nadomestilo za seno. 100 kg pripravljene rožja je enako gledé redilnosti približno 55 do 60 kg prav dobrega travniškega sena.

Živina jè primerno razdrobljeno in raztrgano rožje prav rada in lahko se prezimi ž njim tudi mlečno živino, ne da bi se bilo bati, da živali zaostanejo v mlečnosti.

Ako nas razmere k temu silijo, zamore se polagati pripravljeno rožje živini tudi brez drugih krmil, in sicer se priporoča 15 kg razdrobljenega rožja na dan za vsako veliko živino srednje teže. Bolj primerno se pa zdi, če se polaga samo po 10 kg te krme na dan in se ji dodá sena (3 kg), pese ali drugih krmil (tudi vinske tropine).

Na Francoskem se dela v nekaterih krajih iz podelanega rožja neka vrsta ensilaže na ta način, da se rožje (kakor zelje) v plasteh stlači in polije s solno vodo (0,5 kg soli na 100 kg rožja). Ako se ne more odrezanega rožja koj podelati, priporoča se, naj se potlači v snežnem kraju v večje kupe; na ta način ohrani se do pozne spomladi sveže in se le malo posuši.

Nekaj številčk naj pokaže, kakšno važnost bi imelo razdrobljeno rožje kot krmilo za vinorodne avstrijske kraje. V Avstriji se nahaja po podatkih „Statistične letne knjige kmetijskega ministerstva za l. 1907.“ okoli 240.000 ha vinogradov.

Odpadek rožja pri obrezovanju trt računa se lahko, različno z ozirom na razdaljo trt v vinogradih, vzgojo trt, krajevno lego, in trtno vrsto, s 2000 do 4000 in celo 5000 kg za hektar. Če vzamemo pridelok samo z 2000 kg rožja, pridelala se v vinogradih cele Avstrije vsako leto nič manj kot 4.800.000 q rožja, ki odgovarja, kar se tiče redilne vrednosti, 2,6 do 2,9 milijonom q travniškega sena, ako bi se podelalo. H temu prihaja še to, da se dobi to krmilo v omenjeni množini vsako leto, če tudi je vsled ne- navadne suše pomanjkanje piče.

Še bolj drastično se vidi ta slika, ako vzamemo n. pr. samo Dalmacijo v poštev, kjer se ne more živinoreja, kakor znano, radi pomanjkanja krme tako povzdigniti, kot bi se želelo, če tudi se v to mnogo dela. V Dalmaciji se nahaja okoli 80.000 ha vinogradov, ki dajo po gornjih računih vsako leto 1.600.000 q rožja; to odgovarja vrednosti glede redilnih snovi okoli 900.000 q travniškega sena. Po statističnih podatkih kmetijskega ministerstva pridelalo se je v Dalmaciji v letu 1907. na 10.501 ha travnikov 89.252 q sena, torej okoli desetina onega, kar se nahaja v rožju, če gledamo na redilne snovi v krmilu.

Za podelovanje trtnega rožja v krmilo, uporabljali so se na Francoskem že pred letom 1890. stroji za drobljenje rožja (broyeurs de sarments de vigne). Izdeljujejo se za ročno delo in za strojni obrat. Ročno delo s temi kombinirami mečkali je pa nekoliko težavno in gosp. Wibmer v Ptujju je potreboval za vrtenje ročnega stroja štiri može; na vsakem ročaju morala sta vrteti po dva. Na ta način se dobi v eni uri 60 do 70 kg zdrobljenega rožja. Kjer je mogoče, uporabljati bi se morala zato mečkala na strojni obrat, na katerih bi zamogli drobiti rožje proti primerni odškodnini posestniki celih občin ali člani posameznih zadrug ali društev. Najbolj prav bi bilo, če bi se uporabljali tu naravni viri moči in bi se nastavila mečkala za rožje morda v žitnih mlinih.

Omenjeni stroji bi se dali tudi za mečkanje drugih tvarin v krmila uporabljati, tako n. pr. za drobenje in trganje enoletnega vejevja listnatega drevja, ki se tu pa tam, n. pr. okoli Lovriča v Dalmaciji, uporablja za krmo. Tudi navadno žoltilo (Genista), ki še raste pogostoma divje na jugu, bodičevje (Ulex), robidovje in enake rastline bi se dale s tem strojem podelati za v sili popolnoma uporabno pičo.

C. kr. kmetijsko ministerstvo namerava v jeseni t. l. v posameznih vinorodnih krajih, osobito v Dalmaciji, na Primorskem, na Kranjskem in Spodnjem Štajerskem, kjer je veliko pomanjkanje krme, vpe-

ljati veliko akcijo za uporabo rožja v krmilo in s tem vspodbuditi vinogradnike h trajni uporabi te do sedaj premalo upoštevane piče. Ako zadobijo naša razmotrivanja v širnih kmetijskih krogih zanimanje za nameravano vladno akcijo, se namen teh vrstic doseže.

Tako dvorni svetnik Portele. Mi bi h temu poročali še, da je obljubilo kmetijsko ministerstvo za goriško deželo štiri stroje za drobljenje rožja. Nastavijo jih v onih krajih, kjer je pomanjkanje krme in se nahaja kak parni ali bencinov motor ali vodna moč, ki bo stroje gonila. Priporočamo zato, naj naši vinogradniki ne zametajo rožja, marveč naj ga, kakor že zgoraj povedano, koj po režnji denejo še sveže v senco na kup, da se ne posuši.

Jesensko gnojenje.

Travnikom in njivam gnojiti je pač ravno tako potrebno, kakor človeku hrane. Mi moramo jesti sicer v obilni meri, če hočemo krepki in zdravi po zemlji migljati, zemlja potrebuje gnoja, če nam naj rodi. Njivam se še v tem oziru ne godi tako velika krivica — pa travnikom — kdo zmisli na gnojenje teh. Marsikateri še naprednega kmeta zasmehuje, ki gnoji travnike, češ, je pač škoda gnoja, ki se zvozi na travnike, ko ga je tako treba za njive in vinograde. Drugi zopet pravijo, kako bi pa gnojili travnike, ko nam še za polje gnoja primankuje. Res je, da imajo malokje blevskega gnoja v obilici in posebno za travnike na razpolago, vendar je temu prav lahko pripomoči in sicer z umetnimi gnojili. Dobi vajo se ta pri kmetijskih družbah, gospodarskih zadrugah in pri nekaterih trgovcih, vendar je treba biti kmetovalcu pri nakupu umetnih gnojil previdnemu in jih naj kupuje vedno le ali pri kmetijskih korporacijah ali pa pri dobro znanih in vestnih trgovcih, ki jamčijo za vsebino hranilnih snovij v umetnih gnojilih, kakor ista prodajajo.

Največ sleparstva se v tem oziru godi pri fosforovih gnojilih, to so Tomasova žlindra in superfosfat, ki ne vsebujeta vedno eno in isto množino hranilne snovij fosforove kisline. Tomasova žlindra vsebuje v 100 kg 11 do 23 kg v zemlji raztopne fosforove kisline, superfosfat 12 do 21 kg v 100 kg. Čim več fosforove kisline ima Tomasova žlindra ali superfosfat, tem izdatnejša sta ter stane 1 kg fosforove kisline 32 do 36 vinarjev. Treba je torej pri nakupu teh gnojil vedno le na to paziti, da tudi to dobimo, kar plačamo.

To pa še ni vse, če gnojimo s Tomasovo žlindro ali superfosfatom, četudi vsebujeta mnogo fosforove kisline, takšno gnojenje je enostransko, torej nezadostno, ampak gnojiti je še treba obenem tudi s kalijem, ki je za rastline in za njihovo organsko življenje neobhodno potrebna hranilna snov. Mnogo se

je že govorilo in pisalo, da moramo poleg Tomasove žlindre ali superfosfata gnojiti tudi s kalijevimi gnojili, to je s kajnitom ali 40 odstotno kalijevo soljo, če hočemo doseči kakor najbolj mogoče visoke pridelke. Mnogi poskusi z umetnimi gnojili so pokazali, da je bila letina vedno le tam najboljša, kjer se je gnojilo s kalijevimi ali fosforovimi gnojili. Za njive, vinograde in hmelj še moramo razun z imenovanimi gnojili gnojiti tudi s čilskim solitrom. Travniki to gnojilo prav lahko pogrešajo in se to gnojilo na travnikih večinoma tudi ne izplača, ker je predrago.

Za naše slovenske kraje je kot kalijevo gnojilo 40 odstotna kalijeva sol ali kalijeva gnojna sol najbolj priporočljivo, ker je najcenejše in najizdatnejše kalijevo gnojilo. Kajnit je sicer tudi prav izvrstno kalijevo gnojilo, vendar je za naše južne pokrajine predrag, kar je iz sledečega razvidno. 100 kg 40 odstotne kalijeve soli stane 12 do 15 kron in ima v sebi 40 kg hranilne snovij kalija in stane potemtakem 1 kg kalija 30 do 37 1/2 vinarjev. 100 kg kajnita ima v sebi 12 kg kalija ter stane 5 do 6 K, torej 1 kg kalija 50 do 61 1/2 vinarjev. Vsled tega bomo torej za gnojenje vedno le 40 odstotno kalijevo sol jemali, ker je potrebujemo le eno tretjino od potrebne množine kajnita in sicer na 1 hektar:

Za travnike 150 do 250 kilogramov kalijeve soli, kajnita pa 500 do 700 kilogramov.

Za žita 100 do 200 kilogramov kalijeve soli, kajnita pa 400 do 600 kilogramov.

Za vinograde 250 do 300 kilogramov kalijeve soli, 750 do 900 kilogramov kajnita.

Za 1000 rastlin hmelja 40 kilogramov kalijeve soli, kajnita pa 120 kilogramov, če hočemo isto množino kalija v zemljo spraviti, ko s 40 odstotno kalijevo soljo.

Razun tega pa si še pri gnojenju s 40 odstotno kalijevo soljo prihranimo mnogo na vozniških stroških, ker potrebujemo vedno, kakor že omenjeno, le eno tretjino 40 odstotne kalijeve soli od potrebne množine kajnita.

Fosforovih gnojil se pa vzame na 1 hektar:

Za travnike 600 do 800 kilogramov Tomasove žlindre, 400 do 500 kilogramov superfosfata.

Za žita 300 do 350 kilogramov Tomasove žlindre 300 do 500 kilogramov superfosfata, 250 do 300 kilogramov superfosfata, 100 do 300 kilogramov čilskega solitra.

Za vinograde 400 do 600 kilogramov Tomasove žlindre, 300 do 500 kilogramov superfosfata, 250 do 300 kilogramov čilskega solitra.

Za 1000 rastlin hmelja 80 kilogramov Tomasove žlindre, 80 kilogramov superfosfata, 40 kilogramov čilskega solitra.

Kdor bode torej pravilno gnojil, temu tudi uspeh ne bode izostal. Seveda ni čuda, če se je že marsi-

kateri kmetič v umetnih gnojilih varal, kajti slišal je slaviti Tomasovo žlindro, kako čudežno po njej trava ali druge rastline rastejo: kupil je vrečo žlindre in jo potrosil na poljubnem prostoru, kako daleč je pač prišel, ali se je pa vsedel kakšnemu brezvestnemu agentu na limanice ter kupil slabo in ničvredno blago. Potem seveda ni čuda, da ni bilo uspeha. Tako prevarega kmeta je potem pač težko za pravilno umetno gnojenje pridobiti, ker misli, da se potem z vsakim umetnim gnojenjem godi sleparija, ne pride mu pa na pamet, da je v prvem oziru neuspeha krivo le njegovo napačno ravnanje z umetnim gnojem. Uspeh umetnega gnojenja ne sme nikdar izostati če gnojimo pravilno, to je s kalijevimi in fosforovimi gnojili. Velikokrat je tudi učinek v prvem letu prav neznaten ali majhen, gotovo izvrsten je pa v drugem ali tretjem letu.

Konečno še kratko nekaj o porabi umetnih gnojil: 40 odstotna kalijeva sol ali kajnit se lahko vedno s Tomasovo žlindro ali superfosfatom dobro skupaj pomešano na travnikih samo potrosi; na njivah se ta zmes 1 teden pred setvijo plitvo podorje ali dobro zavlači, v vinogradih in pri hmelju zakoplje in sicer se vse to zgodi najbolje v jeseni. Če so žita že posejana, se ta zmes gnojil lahko tudi po vrhu potrosi, ko so žetve že dobro ozelenele. Čilski soliter pa se rabi vedno le v spomladi. Dobro je tudi travnike v jeseni pred trosenjem gnojil po dolgem in širokem s travniško brano za mah, in kdo te nima, z navadno brano prebrantati, posebno je to zelo koristno za travnike, ki so zelo mahoviti. P.

Nekaj misli k povzdigi naše sadjereje.

Bilo bi odveč dokazovati, da je sadjereja jako važna panoga kmetijstva, saj je to dognana stvar. Vprašanje je le, kako bi se dala pri nas sadjereja povzdigniti in spraviti v tak tir, da bi imel naš kmet od nje tisti dobiček, ki bi ga lahko imel, pa ga sedaj nima. To vprašanje bi se dalo rešiti le na podlagi pouka in združništva.

1.) Pouk naj bi dala že ljudska šola, ki bi se na deželi sploh morala ozirati na kmetijsko znanje. Nobeni šoli naj bi ne manjkal vrt; če ni mogoče, da bi bil čisto zraven šole, pa naj bo drugje, samo da je na primernem kraju. — Za pouk odraslim naj bi se ustanovilo vsaj v vsakem okraju po eno drevesnico, v kateri naj bi izučen sadjerejec gojil tiste vrste sadja, ki so za dotičen okraj primerne. Ondi bi kmetje dobili praktičen pouk, katerega naj bi vodil v zvezi s teoretičnim poukom deželni ali državni učitelj sadjerejec. Za vzdrževanje okrajnih drevesnic naj bi prispevala država, dežela in občine, kmetom pa naj bi se sadna drevesca oddajalo brezplačno ali

pa vsaj za nizko ceno. Občine same pa bi lahko še posebej dale dober vzgled s tem, da bi dale ves lasten primeren svet vzorno zasaditi s sadnim drevjem in bi potem tudi skrbele za pravilno gojitev drevja. S tem bi bil sadjerejski pouk najbolje organiziran ker bi tudi najbolj zanikrn kmet že iz radovednosti ali pa samozavesti, češ, saj se tudi z mojim denarjem to-le napravlja — vsaj časih pogledal in se nehote čemu priučil ter uveril, kak razloček je med pravilno gojenim in pa samemu sebi prepuščenim drevjem.

Pouk v obiranju, vlaganju za zimo in razpošiljatev dalje pouk o sušenju, kuhanju (marmelade, soki) in stiskanju (vina) sadja, pa naj bi oskrbele okrajne sadne razstave. Te razstave naj tudi doženejo, katera vrsta sadja najbolje uspeva v okraju in katera vrsta je najbolja za izvoz in katera za drugo uporabo. Tu bi bila tudi najlepša prilika za boj proti žganju in pivu kateri pijači naj bi izpodrinil zdrav in okusen sadjevec. Tu je morda iskati glavno tržišče kranjske, štajerske in koroške sadjereje. Te razstave naj bi prirejale sadjarske zadruge, o katerih bo še kasneje govora. Končno naj bi podrobni pouk o vsem sadjarstvu oskrbovali naši sadjarski in drugi ljudski listi.

2.) Zadruga. Izkoriščanje sadjereje moramo postaviti na združno podlago, kajti le na ta način bomo dosegli zadostnih vspehov. V to svrhu naj se ustanove sadjarske zadruge, ki bodo skrbele za ugodna tržišča našemu sadju in njega proizvodom, in ki bodo organizirale prodajo sadja in njega izdelkov na način, kakor se to godi z mlekom in mlečnimi izdelki v mlekarskih zadrugah. Dalje naj bi te zadruge pre-skrbovale svojim udom potrebne stroje in posode za izdelavo sadnega vina, marmeland, sokov, sira; za sušenje krljev, hrušk, češpelj i. t. d., — ali pa naj bi zadruga proizvajanje sadnih pridelkov vzela v svoje lastne roke.

Ustanovile pa naj bi se tudi posebne zadruge za izdelavo praktičnih zabojev za eksportno sadje, da bi bilo vse v domačih rokah. V kolikor pa bi se dali vporabiti iz vrbja pleteni izdelki, pa naj bi se radi istih stopilo v zvezo z našimi vrlimi pletarskimi solami.

Te splošne opazke za danes; v bodoče pa se bomo podrobno bavili s sadjerejo.

Našim štajerskim članicam!

Naša gospodarska organizacija na sp. Štajerskem napreduje; število članic narašča od dne do dne. Da pa bode naša organizacija v vsakem oziru uzorna, je potreben vsestranski pouk vzlasti za one, kateri so poklicani voditi naše zadruge. Razun tega je potrebno da prešinja naše zadrugarje vedno bolj in bolj duh skupnosti in razumevanje skupnih teženj;

končno pa moramo tudi misliti sedaj, ko bode skoraj popolnoma izvedena organizacija denarnega združništva, na razne druge vrste zadrug. Da pa bode mogoče vse te naloge izvesti, je potreben ožji stik med članicami v posameznih okrajih. Radi tega hočemo izvesti tekom prihodnjih mesecev organizacijo

zadružnih okrožij

na sp. Štajerskem.

Zadružno okrožje bo obsegalo kakih 10 zadrug, ki se nahajajo v enem ali dveh sosednjih okrajih. Vsako okrožje bode imelo svojega načelnika, podnačelnika in tajnika, kateri se bodo volili izmed činiteljev zadrug okrožja. V vsakem okrožju se mora vršiti vsako leto najmanj eden okrožni zadružni shod in sicer vsako leto menjajoč se na sedežih zadrug, ki pripadajo okrožju.

Na okrožnem zadružnem shodu se bodo razpravljala pereča zadružna vprašanja, posvetovalo o nadaljnjem organizatoričnem delu ter bo dana prilika vsem činiteljem zadrug od tam navzočih zastopnikov „Zadružne Zveze“ dobiti vsa potrebna pojasnila in pouk glede raznih zadružnih vprašanj. Velik pomen okrožnih zadružnih shodov leži v tem, da je dana prilika vsem zadrugam stopiti v ožji stik z Zadružno Zvezo in da se morejo posamezni činitelji zadrug v medsebojnem občevanju marsikaj naučiti.

Teh zadružnih shodov se naj udeležijo v najobilnejšem številu člani zadruge, kjer se vrši shod, nadalje pa tudi člani zadrug, v prvi vrsti činitelji (člani načelstva in nadzorstva ter tajniki), ki pripadajo okrožju.

Članice! Skrbite za obilno udeležbo na okrožnem zadružnem shodu, kjer se bodo razpravljala važna zadružna in gospodarska vprašanja.

Prvi zadružni okrožni shod se vrši za posavsko zadružno okrožje v nedeljo dne 25. t. m. v Artičah.

Zadružna Zveza v Ljubljani.

(Oddelek za Štajersko v Mariboru.)

Kronika Zadružne zveze.

Zadružna okrožja na Spodnjem Štajerskem. V sled sklepa pododbora Zadružne Zveze v Mariboru dne 25. septembra 1908 so se ustanovila sledeča zadružna okrožja.

- 1.) Maribor (2), Studenci, Št. Lovrenc nad Mariborom, Marenberg, Št. Peter niže Maribora, Orehovavas, Svečina, Sp. Polskava, Jarenina (2), Sv. Lenart, Sv. Benedikt v Slov. Gor.
- 2.) Vurberk, Hajdina, Št. Janž, na Dravskem polju, Št. Lovrenc na Dr. Polju, Cirkovci, Ptujška Gora.
- 3.) Ljutomer, Križevci, Svetinje.
- 4.) Konjice, Zreče, Žiče, Prihova, Oplotnica, Poljčane, Makole (2), Stoprce, Frankolovo (2), Laporje, Sv. Kunigunda na Poh.
- 5.) Zibika, Št. Peter na Medvedovem Selu, Sv. Ema (2) Podčetrtek, Slivnica pri Celju, Dobje, Št. Vid pri Grobelnem, Ponikva, Slatina.

- 6.) Celje, Lasko, Petrovče, Št. Peter v Savinjski dolini, Št. Jur ob juž. žel. (3), Št. Jur ob Taboru, Polzela, Dobrna, (2) Novacerkev, Trbovlje.
- 7.) Artiče, Dobova, Pišce, Videm, Brežice, (Lastni dom.) Slevnica, Koprivnica, Rajhenburg, Loka pri Zidanem-mostu.
- 8.) Šmartin na Paki, Mozirje, Gornjigrad, (2), Ljubno, Luče (2); Rečica ob Savinji, (2).
- 9.) Šmihel pri Šoštanju, Škale, Št. Ilj pri Velenju, (2), Št. Ilj pod Turjakom (2), Slov. Gradec (2).

Promet Zadružne Zveze

koncem meseca septembra 1908.

Predmet	Dati		Imeti	
	K	h	K	h
Račun blagajne	1,063.066	68	1,062.609	65
„ posojil	77.943	38	7.722	07
„ diskonta	208.307	—	4.071	77
„ tekoči s članicami	18,629.264	81	19,188.576	53
„ bančni	14,693.104	59	14,235.051	10
„ vlog	—	—	90.000	—
„ efektov	29.536	67	3.822	30
„ inkasa	24.813	54	24.889	88
„ kuponov	84	88	148	20
„ obresti	222.236	70	276.574	67
„ proviz. in delkred.	—	—	2.875	79
„ deležev	60	—	235.290	—
„ uradnih	50.238	46	32.420	83
„ Nar. Gospodarja	5.173	10	4.458	08
„ komisijonalni . . .	33.123	91	32.947	32
„ hiše in inventarja	181.748	22	4.604	66
„ raznih	12.387	89	13.723	66
„ zgube in dobička	11.265	58	11.303	75
„ rezerv. zakladov .	—	—	11.265	15
Skupaj	35,242.355	41	35,242.355	41

Denarni promet . . . . . K 70,484.710 · 82

Od tega v bilanci za l. 1907 . . . . . 18,838.050 · 30

Čisti promet do 30. sept. 1908 K 51,646.660 · 52

Zadružni pregled.

Pouk o mlekarških napravah. Mlekarski odsek za Avstrijo je sestavil poseben pododbor, čegar naloga bo, da bo prodajal strokovnjaška mnenja o načrtih za mlekarške stavbe in druge naprave. Pododbor bo načrte le preizkusil, ne bo pa tudi sam izvrševal dotičnih del. Tudi se namerava, tekom časa izdati vzorne načrte in navodila za različne vrste mlekarn in sirarn, kolikor je to možno na podlagi načrtov in poročil, bo pododsek projekte in načrte odobroval ali predlagal primerne izpremembe. Primerna sodba bo seveda dostikrat mogoča še-le potem, ko bi se na licu mesta ogledalo vse pri tem merodajne okoliščine. Tiste mlekarne, ki bi hotele dati svoje načrte preizkusiti pri tej komisiji, jih imajo poslati na Dunaj, I. Schauflegasse, 6. Vloga mora

obsegati: a) Izpolnjeno vprašalno polo, ki jo je dobiti brezplačno pri komisiji. b) Sledeče načrte: 1) načrt o legi v merilu, ne manjšem nego 1:360, na katerem so vrisana stavbišča in strani sveta; 2) skica o površini, iz katere je razvideti, kam se površi na nagiba, 3) tlorise vseh stavb in načrte istih v prerezu v merilu 1:100. — Poleg tega je načrte napraviti tako, da je iz njih razvidna lega in demenzija opravnih predmetov (kotli, stroji i. t. d.), dalje dovajalniki za neposneto mleko, posneto mleko in pinjeno mleko siratko, gorko in mrzlo vodo in paro; orodje za razsvetljava; naprave za prezračevanje; velikost vrat (svetla višina in širina) in vrsta vrat (z eno ali z dvema durnicama) in slednjič kanalizacija. Dalje je treba doposlati stroškovnik za stavbe in spravo. Honorar za predskušnjo znaša 20 kron. Nagrada za celotno preizkušnjo se določi na podlagi predskušnje po obojestranskem dogovoru. Če se ne doseže soglasje, zapade taksa za predskušnjo in se načrti in vprašalne pole vrnejo, če pa pride do objestranskega sporazuma, se taksa vračuna v pravo nagrado. V slučaju, da bi si bilo treba razmere ogledati na licu mesta, se stroški za pot in dnevnine zaračunijo po dogovoru.

Rajfajznovke v Švici. Švicarske rajfajznovke, ki jih spretno vodi župnik Traber, razvijajo prav živahno delavnost. Prva je bila ustanovljena l. 1902, koncem l. 1907 pa jih je bilo že 91. Vse skupaj so imele 5533 članov in skupnega prometa 22 milijonov in pol frankov. Te zadrug so si za denarno sporavnava osnovale banko v St. Gallen, ki je lansko leto imela nad 5 milijonov frankov denarnega prometa.

Stavbinske zadrug na Nemškem. Ta vrsta zadrug se je na Nemškem v primeri z drugimi deželami jako močno razvila. L. 1907 jih je delovalo nič manj kot 747. Poslovni uspehi so znani od 542 zadrug, ki so imele 138.093 članov. Teh 542 zadrug je ves čas svojega obstanka postavilo 12.714 hiš, za kar so znašali stroški 240 milijonov mark. Lastnega premoženja (deležev in rezervnih zakladov) so imele 29.8 milijonov mark, tujega obratnega kapitala pa 215.7 milijonov mark.

Belgijske kmetijske zadrug. V Belgiji deluje okoli 540 kmetijskih zadrug, od katerih jih je samo 265 združenih v zadružno zvezo. Te zadrug imajo tudi svojo t. zv. glavno zadrugo, od katere je l. 1907 vzelo 30 zadrug posojil v skupnem znesku 242.550 frankov. Nasproti temu in kot dokaz, kako je varčevanje in nalaganje denarja zelo razvito pri belgijskih kmetovalcih, se navaja dejstvo, da je imelo 235 kmetijskih zadrug koncem l. 1907 odvišnega denarja za 6,322.638 frankov. Tudi te velike vsote so bile vložene pri glavni zvezi.

Nabavne zadrug danske. Zveza danskih nabavnih zadrug, katere se skoro vse nahajajo po vaseh, je objavila statistiko teh zadrug, iz katere podajemo naslednje podrobnosti. Vkupno je bilo teh zadrug 1.300, a pozivu, da bi poslale podatke, se je odzvalo samo 660 zadrug, in od teh zadnjih jih je poslalo točne podatke samo 632. Te poslednje zadrug so imele skupaj 89.773 zadružnikov, ali povprečno vsaka po 142. Nabavile so in oddale svojim članom raznih potrebščin za 30,576.035 danskih kron, ali povprečno vsaka za 48.557. V 658 zadrugah so jamčili člani solidarno za zadružne obveze, in samo 2 sta bili osnovani z omejeno zavezo. Koncem leta je 563 zadrug razdelilo na račun skupnega dobička 1,700.237 kron, in sicer 113 po 5%, 67 po 6%, 79 po 8% in 72 po 12%. Za rezervne zaklade je 426 zadrug odločilo vsega skupaj 98.000 kron in ima vsaka zadruga povprečno 2.300 kron rezervnega fonda. Od 595

zadrug je imela prostore v najemu 101, druge so vse imele svojo lastno streho in zaloge, katerih vrednost znaša 3,705.951 kron.

Gospodarske drobtine.

Zvišanje tarifa na Južni železnici je navzlic ugovorom železniško ministerstvo že odobrilo. Uvede se z novim letom. Južna železnica bo imela od tega zvišanja okroglo 5 milijonov več dohodkov.

V domačem kraju domače vino! To naj bo geslo našim gostilničarjem pri kupovanju vina! Pri nas imamo tako dobro kapljico, da ni treba hoditi našim gostilničarjem po vina v tuje kraje. Naši gostilničarji naj točijo naše vino. To zahteva naša čast in naš blagor! Bodimo torej zavedni in zahtevajmo povsod domače vino, ki se dobi po zmernih cenah in v prav dobri kakovosti po naših goricah!

Razmerje med poljedelstvom in industrijo. Dunajsko kulturno in politično društvo se je poprijelo veliko obetajočega dela na skupno korist poljedelstva in industrije. Namerava sklicati v kratkem veliko anketo zastopnikov poljedelstva, industrije in obrtnikov. Anketa bo imela namen zbrati materijal, da se razmerje teh treh skupin producentov spravi v soglasje. Anketa bode omogočila temeljiti kontraktorični razgovor med zastopniki industrije in denarnih organizacij ter se bode pečala z vprašanjem o uvedbi statistike v industrijski produkciji. Ta statistika je zelo potrebna, ker nam daje zanesljiv temelj za zdravo trgovsko politiko in gospodarsko zakonodajstvo. Dosedaj imamo v Avstriji samo statistiko o poljedelskih produktih.

Podpora po suši na Štajerskem. Vlada je nakupila seno in slamo, katera se bodedelila živinorejcem proti plačilu 4 krone za meterski stot sena in 2 kroni za meterski stot slame. Določilo se je za posamezna spodnještajerska okrajna glavarstva; Maribor (sena) 1250 (slame) 2187 meterskih stotov, Ptuj 5000 — 8748, Ljutomer 3550 — 6561, Konjice 1250 — 2187, Mozirje 1250 — 2187, Brežice 1250 — 2187, Celje 2500 — 4374. Okrajni pomožni odbori so ali še bodo te dni določili, kateri posestniki dobe podporo. Seznam podpirancev dobi zaupen mož (župan), kateri bo v družbi z 1 ali 2 zaupnikoma na železnični postaji prevzel seno in slamo, jo pregledal in delil. Plačilo bo tudi on sprejemal. Posestnik, ki si svojega sena in slame ne bo odpeljal v 24 urah s kolodvora, bo zgubil pravice do tiste krme, in se bo dala drugemu podpore potrebnemu in vrednemu posestniku. Dobljena krma se ne bo smela prodajati naprej. Kdor bi to storil bo kaznovan.

Zatirajte golazen. Meseca oktobra storimo za varstvo sadnega drevja lahko veliko dobrega. Ko smo obrali sadje, je treba drevje osnažiti. Jabolčni tončič vlaga v sadje jajca iz katerih se izležejo črvi v sadju. Ti črvi ali gosenčice imajo ruso glavo, 16 nog, ter so izprva bele, potem poltne barve. Ko zapuste sadje, se spuste po tanki niti na drevesno deblo, kjer se skrijejo med razpokline, za skorjo in mah, da prezimijo. Zato je lreba črvivo sadje vsak dan sproti pobirati in ga takoj živini pokladati, če je pa zrelo, zrezati ga v krlje in posušiti, črve pa zatreti. Da se odstranijo ti škodljivci sadja, je treba, ko odpade listje, skorjo na drevju s struglo ostrgati, deblo pa pomazati z apnom prav do krone. Drevje ovijmo približno 1 m nad zemljo z rahlimi povresli ali ravnotako debelimi kitami od mehkega sena, lesne volne, stare volnene krpe, ki se pritrdijo z navadnim motvozom na debela. Črez nje se pritrdijo z motvozom kakih 15 cm široki okrajci trdega papirja, ki delajo

nekako streho nad vso napravo. V take pasti se najraje poskrijejo škodljivci, se v njih zabubijo, in te pasti je treba potem meseca prosinca sneti in zažgati. Dobijo se pa tudi nalašč v to napravljene žgalnice s špiritom, ki jih nataknemo na kol, zažgemo v njih špirit in z njimi takoj na drevju ugonobimo gosenice. Če se je drevje pri obiranju sadja poskodovalo, ga je treba zdraviti.

Krmljenje izbirčnih konj. Izbirčnim konjem je treba pokladati krmo v prav majhnih porcijah. Treba jim je dati perišče ovsca, kolikor ga pograbimo z eno roko, in če so pojedli, ga zopet polagamo v vedno večjih porcijah. To se obnese zlasti pri konjih, ki počasi grizejo, ki sicer krmo zgrizejo, pa je ne požro. Priporoča se, pokladati najprej oves, potem seno in nato šele napajati. Z ovsom se potolaži lakota, in dočim ga prebavlja želodec, jemlje konj seno, Napačno bi bilo, napajati konja takoj po krmljenju z ovsom, ker splavi voda s sabo več neprebavljenega ovsca.

Orehovo listje in orehove lupinje pobira vsak umen živinorejec v jeseni ter je posuši in dobro shrani. Obojno se da namreč porabiti po letu kot jako dobro sredstvo pri živini, da jo ne pikajo in nadlegujejo muhe, obadi in drugi mrčesi. Treba je to listje in lupinje (namreč zunanje, sedaj še zelene) pustiti prevreti v vodi in potem poskropiti s to vodo, ko se je ohladila, živino. Mali trud pobiranja se vrlo poplača, ker to sredstvo bolje pomaga, kakor vsa druga sredstva, ki se priporočajo po lekarnah in trgovinah in so vzlic visokih cen jako nezanesljiva.

Divji kostanj. Letos je čutili pomanjkanje krme dan na dan bolj, zato smo primorani iskati si raznih pomočnih krmil. Dobra krma za živino, posebno pa za pitanje prešičev in ovac, kakor tudi kot sredstvo zoper drisko in drugo je plod divjega kostanja, katerega dobimo pri nas v drevoredih mnogo. Divji kostanj ima v sebi dokaj grenčice in čreslovine, koji sestavini živino v čevah zapirati. Če se hoče torej živini pokladati kostanj v večji množini, treba ga je speči ali pražiti, kakor se peče navadni kostanj, s tem zgubi na grenčici in trpkobi. Po praženju ali pečenju vrše se enake spremembe kakor pri pečenju damačega kostanja, prvi je bil prej trpek in grenak, postane pa potem sladak in okusen. Poleg sena in raznega korenstva naj se poklada govedu, ki je določeno za pitanje do 8 in več kilogramov na dan, prešičem početkom pitanja malo, pozneje do 3 kilograme, molznim kravam če hodijo na pašo ali vozijo do 5 kilogramov. Konjem kateri se le polagoma priučé na to krmo, naj se ne poklada nad tri kilograme.

Zakaj raste predenica na travniku, ki se ga pognoji s Tomasovo žlindro, in kako je isto zatreti? Tomasova žlindra je fosfornato gnojilo, ki posebno poživlja rast rastlin stročnic. Detelja je tudi stročnica, in vsled gnojenja jo je sedaj na travniku več kakor poprej. Sicer je detelja tudi poprej rastla, a ker travnik ni bil zagnojen, jo je bilo malo in je bila zanikarna, za to pa niti niste opazili tisto malce predenice, ki je životarila na redki, majhni in zanikarni detelji. Vsled gnojenja s Tomasovo žlindro se je sedaj detelja po travniku razmnožila, bujno rase, in predenica, ki je deteljna zajedalka (ona namreč poganja svoje korenine v deteljna stebila), ima sedaj dovolj ugodne prilike, da se ugodno razvija, in zato je mnogo vidite. Predenica se zatira, če se detelja toliko zgodaj kosi, da predenica ne odcvete in še ne tvori zrelega semena. S predenico pomešana detelja ni zdrava piča za živino. Tudi s podkopavanjem s predenico zapleveljenih mest se doseže dober uspeh, a tega sredstva ni rabiti, če je travnik čez in čez s predenico preprežen. Škropljenje predenice z močno raztopino železnega

vitriola (zelene galice) jo tudi uniči. Tudi tega sredstva ni vselej rabiti, ker veliko stane.

Živalske in rastlinske kuge. Londonsko vseučilišče je izdalo znamenito delo o škodljivcih naših domačih živalij in rastlin. V knjigi je naštetih 119 vrst „kuge“ in sicer so razdeljene na škodljivce domačih živalij, sadnega drevja, sočivja, hmelja, zelenjadi, cvetic, gozdnega drevja in jestvin. Posebno temeljita je razprava o zloglasni krvavi uši, katera uničuje sadno drevje po vsej sredni Evropi. Našli so, da krvava uš biva na koreninah in sicer v veliko večji meri, kakor se je do sedaj mislilo. Neuspehi v boju proti tej kugi pripisovati so zlasti dejstvu, da so se do danes premalo ozirali na preganjanje zalege pod zemljo.

Ko se poklada listje, ki se dobi pri obrezavanju repe, naj se poklada početkoma le po enkrat na dan in po malem, ker drugače se poloti živine driska. Pozneje še le naj se poklada dvakrat na dan in več. Priporoča se, naj se pusti, da listje pred pokladanjem nekoliko ovene, sicer pa ne preveč. Če se ravna na ta način, poloti se živine redkokedaj driska, seveda se mora pa pokladati med dvakratnim krmenjem in zvečer toliko dobre slame, da jo živina žre, kolikor se ji zljubi. Ker ima repno listje v sebi mnogo ščavne kisline, a prav malo apna, se mora posebno če se ga poklada mnogo, dati živini tudi apna ali semlete in presejane krede. Odrastli živini naj se da vsak dan 80 do 100 gramov. Napaja naj se živino kakor navadno.

Vabilo
na

izredni občni zbor

Mlekarske zadruga na Brezovici,
registrirane zadruga z omejeno zavezo.

ki se bo vršil v nedeljo dne 8. novembra t. l. po krščanskem nauku v šoli na Brezovici.

Dnevni red:

1. Naprava ledenice.
2. Sklepanje o določitvi pristopnine prihodnje pristopajočih zadrušnikov.
3. Slučajnosti

Načelstvo.

NESTLÉ-jeva
moka za otroke

Priznано redilno sredstvo
Za zdrave in bolne otroke kakor tudi za bolne na želodcu.
Obvaruje in odstranjuje otročjo drisko in bluvaje, črevesni katar.
Knjižica: Otroška hranitev zastoj pri NESTLÉ
Dunaj I. Biberstrasse 11.

Tropinovec in droževec

oddaja večje množine po K 1-80 liter „Kmetijsko društvo v Vipavi“.

Priporoča se: Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov.
Edini domači zavod te stroke: Ljubljana, Medjatova hiša.

Računski zaključki.

Hranilnica in posojilnica v Ljubnem,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za XIV. upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom leta 1907 182, v upravnem letu pristopilo 4, izstopilo 15, koncem leta 1907 171.

Prejemki.	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron	
Deleži — vplačani	4—	Deleži izplačani	132—
Hranilne vloge s kap. obrestmi	209.958·16	Hran. vloge dvignjene	149.933 01
Vrnjena posojila	33 261·20	Obr. hranil. vlog izplač.	1.190 08
Tekoči račun z člani	86 000—	Obr. hran. vlog kapit.	20.660 63
Tekoči račun z Zvezo	70.043 42	Dana posojila	23.714—
Obresti tekoč. računa	6.850 18	Tekoči račun z člani	21 500—
Upravni	97 74	Tekoči račun z Zvezo	27.850 18
Inventar neprem. (pos)	300—	Prehodni	23·25
Plačane obr. od posojil	6.590 87	Darila	140—
Plačane obr. tek. rač. z člani	4.337 53	Dividende	111 12
Pristopnine	12—	Upravni in urad. stroški	1.267 40
Naložen denar	4.015 77	Rentni davek in neposredna pristojbina	359 90
Plačane obresti nalož. denarja	117—	Naložen denar	170.865 36
Kapit. obr. nalož. den.	8.865 36	Poštna hranilnica	106 736 78
Poštna hranilnica	108.013 42	Obresti poš. hran.	22 36
Obr. pošne hranilnice	7 01	Gotovina 31. dec. 1907	39.277 59
Zaostale obresti posojil	471 15		
Gotov. začet. leta	24.838 85		
	563 783 66		563.783 66

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Posojila	119 692 93	Deleži	3.317—
Tekoči račun z zvezo	101.698 56	Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	601.118 14
Inventar premični	463 65	Predplačane obresti pos.	71 23
Inventar nepremični	3.282—	Dividende deležev	796 30
Zaostale obresti posojil	9.845 49	Preveč plačano posojilo	1 33
Delež pri Zadr. zvezi	1.000—	Rezervni zaklad s prist.	19.447 84
Naložen denar	283.399 33	Čisti dobiček	3.953 49
Poštna hranilnica	102 16		
Tekoči račun z člani	69.943 62		
Gotovina 31. dec. 1907	39.277 59		
	628.705 33		628.705 33

Hranilnica in posojilnica v Leskovcu,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za VII upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom leta 1907 327, v upravnem letu pristopilo 61, izstopilo 1, koncem leta 1907 387.

Prejemki.	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron.	
Deleži — vplačani	122—	Deleži — izplačani	2—
Hranilne vloge s kap. obrestmi	41.249 98	Vzdignj. hranilne vloge	27.363 15
Vrnjena posojila	20.002 75	Obr. hran. vlog izplač.	758 47
Tekoči račun z zvezo	30.578 47	Obr. hran. vlog kapital.	2.991 02
Plačane obresti od pos.	5.061 42	Dana posojila	46.878 56
Upr. in urad. prispevki	325 22	Tekoči račun z zvezo	19 826 49
Pristopnine	30 50	Obresti pos. povrnjene	33 68
Obresti nalož. denarja	226 49	Upravni in urad. stroški	175 41
Začasna posojila	9.556—	Rentni davek in neposredna pristojbina	45 39
Gotovi. začet. leta 1907	1.159 86	Začasna posojila	9.556—
	108.312 69	Gotovina 31. dec. 1907	682 52
			108 312 69

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Posojila	94.181 25	Deleži	774—
Tekoči račun z zvezo	5.420—	Hran. vloge s kap. obr	95.683 33
Inventar premični	125 10	Predplačane obr. pos.	855 96
Zaostale obresti posojil	48 46	Prehodni	57 75
Delež pri »Zadr. zvezi«	1.000—	Rezervni zaklad	2 844 72
Gotov. 31. dec. 1907	682 52	Čisti dobiček	1.241 57
	101 457 33		101.457 33

Hranilnica in posojilnica v Leskoviči,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo za X. upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom l. 1907 86, v upravnem letu pristopilo 7, izstopilo 1, koncem l. 1907 92.

Prejemki.	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron	
Deleži — vplačani	14—	Deleži — izplačani	2—
Hranilne vloge s kap. obrestmi	25 443 68	Vzdignjene hran. vloge	18.243 82
Vrnjena posojila	20 164 48	Obresti hran. vlog izpl.	266 10
Tekoči račun z zvezo	12 526 93	Obr. hran. vlog kapital.	2.436 88
Obresti tekoč. računa	965 89	Dana posojila	22.313 65
Plačane obresti od pos	2 203 30	Tekoči račun z zvezo	17.810 89
Upr. in urad. prispevki	10 70	Obresti pos. povrnjene	14 48
Pristopnine	7—	Uprav. in urad. stroški	48 53
Gotovina začet. l. 1907	232 12	Rentni davek in neposredna pristojbina	37 75
	61.574 10	Delež pri Zadr. tiskarni	400—
			61.574 10

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Posojila	47.637 60	Deleži	184—
Tekoči račun z zvezo	26.220—	Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	74.551 78
Inventar premični	155 83	Predplač. obr. posojil	13 68
Zaostale obresti posojil	1.124 90	Rezervni zaklad	2.197 97
Delež pri Zadr. zvezi	1.000—	Čisti dobiček	694 90
Delež pri »Zadr. tisk.«	500—		
Delež pri Unionu	1.000—		
Delež pri Ljud. posojil	4—		
	77 642 33		77.642 33

Hranilnica in posojilnica v Dragi,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo za IV. upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom l. 1907 68, v upravnem letu pristopilo 23, izstopilo 5, koncem leta 86.

Prejemki.	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron	
Deleži — vplačani	46—	Deleži — izplačani	10—
Hranilne vloge s kap. obrestmi	111.753 98	Vzdignjene hran. vloge	57.249 42
Vrnjena posojila	20.550—	Obr. hran. vlog izplač.	419 86
Tekoči račun z zvezo	38 213 02	Obr. hran. vlog kapital	5 269 20
Obresti tekočega računa	1.980 38	Dana posojila	55.180—
Plačane obr. od posojil	4 845 22	Tekoči račun z zvezo	51 830 38
Upr. in urad. prispevki	201 07	Inventar premični	6—
Pristopnine	23—	Obresti pos. povrnjene	4 58
Gotovina začet. l. 1907	42	Uprav. in urad. stroški	308 20
	177.613 09	Rent. dav. in neposred. pristojbina	46 67
		Gotovina 31. dec. 1907	7.288 78
			177.613 09

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Posojila	97.865 41	Deleži	172—
Tekoči račun z zvezo	47.980—	Hranilne vloge s kapitalizovanimi obrestmi	153.241 95
Inventar premični	659 12	Rezervni zaklad	690 04
Zaostale obresti posojil	150 23	Čisti dobiček	839 55
Delež pri Zadr. zvezi	1.000—		
Gotovina 31. dec. 1907	7 288 78		
	154.943 54		154.943 54

Hrvatska Pučka Blagajna u Proložcu-Postranju,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za II. upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom leta 1907 301, v upravnem letu pristopilo 139, izstopilo 13, koncem leta 1907 427.

Prejemki.	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron	
Deleži — vplačani . . .	1 390—	Deleži — izplačani . . .	130—
Hranilne vloge s kap. obrestmi . . .	12 998 89	Vzdignjene hran. vloge	5 417 11
Vrnjena posojila . . .	6 961 94	Obresti hranilnih vlog izplačane . . .	43 83
Tekoči račun z zvezo . . .	161 830—	Obresti hranilnih vlog kapitalizovane . . .	655 14
Inventar premični . . .	388 57	Dana posojila . . .	162 500—
Plačane obr. od posojil . . .	9 693 83	Tekoči račun z zvezo . . .	16 635 95
Uprav. in uradni prisp. . .	181 80	Obresti tekoč. računa . . .	6 033 74
Pristopnine . . .	695—	Inventar premični . . .	388 57
Gotov. začel. leta 1907 . . .	807 90	Uprav. in urad. stroški . . .	1 070 85
		Letna najemnina . . .	60—
		Gotovina 31. dec. 1907 . . .	2 012 74
	194.947 93		194.947 93

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Posojila . . .	185.388 06	Deleži . . .	4 270—
Inventar premični . . .	356 85	Hranilne vloge s kapit. obrestmi . . .	19 277 19
Zaostale obr. posojil . . .	403 22	Tekoči račun z zvezo . . .	161 830—
Delež pri „Zadr. zv.“ . . .	1 000—	Rezerv. zaklad z obr. . .	964 55
Gotovina 31. dec. 1907 . . .	2 012 74	Čisti dobiček . . .	2 819 13
	189.160 87		189.160 87

Hranilnica in posojilnica v Lukovci,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za III. upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom leta 1907 106, v upravnem letu pristopilo 20, izstopilo 1, koncem leta 1907 125.

Prejemki.	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron	
Deleži — vplačani . . .	80—	Deleži — izplačani . . .	4—
Hranilne vloge s kap. obrestmi . . .	47 342 83	Vzdignjene hran. vloge	31 527 97
Vrnjena posojila . . .	7 105—	Obresti hranilnih vlog izplačane . . .	292 51
Tekoči račun z zvezo . . .	29 657—	Obresti hranilnih vlog kapitalizovane . . .	3 033 63
Obresti tekočega računa . . .	181 55	Dana posojila . . .	32 320—
Plačane obresti od pos. . .	3 721 81	Tekoči račun z zvezo . . .	19 681 55
Uprav. in urad. prisp. . .	163 46	Inventar premični . . .	15—
Pristopnine . . .	20—	Obresti pos. povrnjene . . .	11 48
Zamudne obresti . . .	6 20	Uprav. in urad. stroški . . .	289 86
Gotov. začel. leta 1907 . . .	662 41	Rent. davek in neposr. pristojbina . . .	34 78
		Delež pri Zadr. zvezi . . .	600—
		Gotovina 31. dec. 1907 . . .	1 129 48
	88.940 26		88 940 26

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Posojila . . .	78.985—	Deleži . . .	500—
Tekoči račun z zvezo . . .	5 000—	Hranilne vloge s kapit. obrestmi . . .	84 829 56
Inventar premični . . .	469 05	Predplačane obr. posoj. . .	426 66
Zaostale obresti posojil . . .	427 08	Rezervni zaklad . . .	716 97
Vrednost kolekov . . .	40—	Čisti dobiček . . .	877 42
Delež pri „Zadr. zvezi“ . . .	1 000—		
Gotovina 31. dec. 1907 . . .	1 129 48		
	87 050 61		87 050 61

Ljudska hranilnica in posojilnica v Idriji,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za VI. upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom leta 1907 156, v upravnem letu pristopilo 19, izstopilo 1, koncem leta 1907 174.

Prejemki.	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron	
Deleži — vplačani . . .	38—	Deleži — izplačani . . .	2—
Hranilne vloge s kap. obrestmi . . .	110.129 50	Vzdig. hran. vloge . . .	63.091 27
Vrnjena posojila . . .	76 317 48	Obresti hranilnih vlog izplačane . . .	427 60
Tekoči račun z zvezo . . .	66.885 44	Obresti hranilnih vlog kapitalizovane . . .	10.097 82
Obresti nalož. denarja . . .	210 90	Dana posojila . . .	95.014 02
Plačane obresti od pos. . .	12.636 08	Tekoči račun z zvezo . . .	93 555 40
Uprav. in urad. prisp. . .	441 63	Obresti tekočega računa . . .	1 386 99
Pristopnine . . .	19—	Tiskovine . . .	36 55
Tiskovine . . .	58 45	Obresti pos. povrnjene . . .	50 21
Gotov. začel. leta 1907 . . .	2.272 32	Uprav. in urad. stroški . . .	579 16
		Rentni davek in neposredna pristojbina . . .	124 07
		Naložen denar . . .	209 36
		Dar . . .	100—
		Gotovina 31. dec. 1907 . . .	2.272 32
	266.946 77		266.946 77

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Posojila . . .	291.200 40	Deleži . . .	348—
Naložen denar . . .	4.425 75	Hranilne vloge s kapit. obrestmi . . .	267.147 31
Inventar premični . . .	154 88	Tekoči račun z zvezo . . .	27.940—
Zaostale obr. posojil . . .	2.542 28	Predplač. obr. posojil . . .	2.239 14
Vrednost tiskovin . . .	50—	Rezervni zaklad z obr. . .	3.127 74
Delež pri „Zadr. zvezi“ . . .	1.000—	Čisti dobiček . . .	1.343 44
Delnica pri „Unionu“ . . .	500—		
Gotovina 31. dec. 1907 . . .	2.272 32		
	302.145 63		302.145 63

Hranilnica in posojilnica v Predvoru,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za IV. upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom leta 1907 72, v upravnem letu pristopilo 14, izstopilo 3, koncem leta 1907 83.

Prejemki.	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron	
Deleži — vplačani . . .	28—	Deleži — izplačani . . .	6—
Hranilne vloge s kap. obresti . . .	34.872 76	Vzdig. hranilne vloge . . .	12 579 47
Vrnjena posojila . . .	5 061 56	Obr. hran. vlog izplač. . .	176 52
Tek. račun z zvezo . . .	26.591 01	Obr. hran. vlog. kapit. . .	2 345 76
Obresti tekočega računa . . .	1.316 81	Dana posojila . . .	23 170—
Plačane obresti od pos. . .	1.642 60	Tekoči račun z zvezo . . .	30.894 81
Uprav. in urad. prisp. . .	44 86	Obresti pos. povrnjene . . .	33 77
Pristopnine . . .	14—	Uprav. in urad. stroški . . .	90 93
		Rent. dav. in neposred. pristojbina . . .	24 45
		Gotovina 31. dec. 1907 . . .	249 89
	69.571 60		69.571 60

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Posojila . . .	40 594 28	Deleži . . .	166—
Tekoči račun z zvezo . . .	24 400—	Hranilne vloge s kap. obrestmi . . .	66.099 30
Inventar premični . . .	207 08	Predplač. obresti posojil . . .	81 35
Zaostale obr. posojil . . .	3 83	Rezervni zaklad z obr. . .	332 91
Delež pri „Zadr. zv.“ . . .	1.000—	Čisti dobiček . . .	275 52
Delež pri „Unionu“ . . .	500—		
Gotov. 31. dec. 1907 . . .	249 89		
	66.955 08		66.955 08

Hranilnica in posojilnica na Gori nad Idrijo,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za VI. upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom leta 1907 71, v upravnem letu pristopilo 6, izstopilo 2, koncem leta 1907 75.

Prejemki	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron	
Deleži — vplačani . . .	12—	Deleži — izplačani . . .	4—
Hranilne vloge . . .	17.710 51	Vzdignj. hranilne vloge . . .	8 315 69
Kapitalizovane obresti . . .	2.128 08	Obr. hran. vlog izplač. . .	18 40
Vrnjena posojila . . .	19.830 61	Obr. hran. vlog kapit. . .	2.128 08
Tekoči račun z zvezo . . .	8.500—	Dana posojila . . .	15.019 80
Plačane obresti od pos . . .	3.773 82	Tekoči rač. z zvezo . . .	25.165 68
Uprav. in urad. prisp. . .	130 03	Obresti tekočega računa . . .	1.234 32
Pristopnine . . .	6—	Obr. posojil povrnjene . . .	122 39
Gotov. zač. leta 1907 . . .	1.579 52	Uprav. in urad. stroški . . .	113 61
		Rentni davek in nepo- sredna pristojbina . . .	29 81
		Podpore in nagrade . . .	365
		Gotovina 31. dec. 1907 . . .	1.153 79
	53.670 57		53.670 57

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Posojila . . .	75 013 65	Deleži . . .	150—
Inventar premični . . .	163 40	Hranilne vloge s kap. obrestmi . . .	58.863 05
Zaostale obr. posojil . . .	849 49	Tekoči račun z zvezo . . .	18 534—
Vrednost tiskovin . . .	90—	Predplač. obr. posojil . . .	150 69
Vrednost kolkov . . .	3 21	Rezerv. zaklad z obr. . .	391 81
Delež pri „Zadr. zv.“ . . .	1 000—	Čisti dobiček . . .	183 99
Gotov. 31. dec. 1907 . . .	1.153 79		
	78.273 54		78.273 54

Seoska blagajna za štednjo i zajmove u župi Punat,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za III. upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom leta 1907 45, v upravnem letu pristopilo 18, izstopilo 3, koncem leta 1907 60.

Prejemki.	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron.	
Deleži — vplačani . . .	72—	Deleži — izplačani . . .	12—
Hranilne vloge s kap. obrestmi . . .	278.341 62	Vzdignj. hranilne vloge . . .	139.257 66
Vrnjena posojila . . .	8.809—	Obresti hranilnih vlog izplačane . . .	524 69
Tek. račun z zvezo . . .	88 359 30	Obr. hran. vlog kapit. . .	12.101 21
Obresti tekočega računa . . .	12.000 14	Dana posojila . . .	16.850—
Plačane obresti od pos . . .	2.511 86	Tekoči račun z zvezo . . .	219 557 24
Upravni in urad. prisp. . .	56	Uprav. in urad. stroški . . .	389 97
Pristopnine . . .	36—	Rent. dav. in neposred. pristojbina . . .	125 50
Gotov. zač. leta 1907 . . .	146 97	Delež Hrv. parobr. dr. . .	460—
		Delež pri „Zadr. zv.“ . . .	200—
		Darila in nagrade . . .	250—
		Gotovina 31. dec. 1907 . . .	549 18
	390.277 45		390.277 45

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Posojila . . .	20.291—	Deleži . . .	240—
Tekoči račun z zvezo . . .	369.262 97	Hran. vloge s kap. obr. . .	359.699 30
Inventar premični . . .	266 80	Rezervni zaklad . . .	683 40
Zaostale obr. posojil . . .	25 20	Čisti dobiček . . .	1 100 45
Vrednost tiskovin . . .	128—		
Delež pri „Zadr. zvezi“ . . .	600—		
Delež Gospodarski zvezi v Pulju . . .	100—		
10 delnic D. H. parobr. družbe . . .	500—		
Gotovina 31. dec. 1907 . . .	549 18		
	391.723 15		391.723 15

Gospodarsko i konsumno društvo za štednjo i zajmove u Cresu,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo za VIII. upravno leto 1907

Člani: stanje začetkom l. 1907 400, v upravnem letu pristopilo 36, izstopilo 4, koncem l. 1907 432.

Prejemki.	Denarni promet.	Izdatki	
	Kron	Kron	
Deleži — vplačani . . .	494—	Deleži — izplačani . . .	58—
Hranilne vloge s kap. obresti . . .	126.506 52	Vzdignjene hran. vloge . . .	42 183 78
Vrnjena posojila . . .	53 252 37	Obr. hran. vlog izplač. . .	536 10
Inventar premični . . .	43—	Obr. hran. vlog kapital. . .	6.243 31
Plačane obresti od pos . . .	3 882 21	Dana posojila . . .	95 620 50
Upr. in uradni prispevki . . .	30 15	Tekoči račun s zvezo . . .	20 116 45
Pristopnine . . .	40—	Inventar premični . . .	343 56
Prodano v prodajalni . . .	102 631 18	Inventar nepremični . . .	11.968—
Prodano v mesnici . . .	22 253 70	Uprav. in urad. stroški . . .	5.395 16
Prod v prodajalni koč . . .	5.867 52	Rentni davek in nepo- sredna pristojbina . . .	295 83
Gotovina zač. l. 1907 . . .	178 80	Izdano za prodajalno . . .	91 301 76
		Izdano za mesnico . . .	22 110 92
		Izdano u prodaji koč . . .	4.693 90
		Gotovina 31. dec. 1907 . . .	5.312 18
	315.179 45		315.179 45

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Posojila . . .	146.650 70	Deleži . . .	6.254—
Tekoči račun s zvezo . . .	29.116 45	Hranilne vloge s kapita- lizovanimi obrestmi . . .	221.695 48
Inventar premični . . .	2.111 28	Neplačani stroški . . .	400—
Inventar nepremični . . .	20.768—	Dolg na blagu . . .	1 360 17
Zaostale obresti posojil . . .	5.951 84	Rezervni zaklad . . .	7 668 41
Vrednost blaga . . .	17.897 12	Čisti dobiček . . .	666 07
Dolg na blagu . . .	10.236 56		
Gotovina 31. dec. 1907 . . .	5.312 18		
	238 044 13		238 044 13

Beramsko društvo za štednjo i zajmove,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za X. upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom leta 1907 111, v upravnem letu pristopilo 7, izstopilo 0, koncem leta 1907 118.

Prejemki.	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron	
Gotov. zač. leta 1907 . . .	2.070 91	Vzdignj. hran. vloge . . .	23.731 57
Deleži — vplačani . . .	28—	Nabava gosp. potrebšč . . .	19.314 15
Hran. vloge in posojila . . .	57.936 40	Posolila zadružnikom . . .	33.711 68
Tekoči račun z zvezo . . .	8.912 64	Obr. hran. vlog izplač. . .	5.447 84
Vrnjena posojila . . .	10 173 22	Razni stroški . . .	803 88
Obresti . . .	4.843 07	Gotovina 31. dec. 1907 . . .	969 12
Pristopnine in drugo . . .	14—		
	83 978 24		83.978 24

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Gotovina 31. dec. 1907 . . .	959 12	Deleži . . .	480—
Nabav. gosp. potrebšč . . .	49 004 36	Hran. vloge s kap. obrestmi . . .	137.282 63
Zadr. deleži pri raznih društvih . . .	1 124—	Rezervni zaklad . . .	2 677 96
Posojila zadružnikom . . .	81.158 99	Čisti dobiček . . .	1.318 75
Zaostale obresti in tek do 31. decembra 1907 . . .	9.386 78		
Inventar po odbit. 10 % . . .	111 61		
Knjige in tiskovine po odbitku 50 % . . .	4 48		
	141.759 34		141.759 34

Lindarsko društvo za štednju i zajmove,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za V. upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom leta 1907 81, v upravnem letu pristopilo 33, izstopil 1, koncem leta 1907 113.

Prejemki.	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron	
Gotovina začetkom leta	1.686.68	Vzdignjene hran. vloge	3.598.70
Deleži — vplačani . . .	165.—	Tekoči račun, izplačano	18.810.70
Hranilne vloge	6.797.42	Pesojila zadružnikom .	15.261.28
Tekoči račun	22.207.37	Obr. hran. vlog izplač.	25.28
Vrnjena izposojila	7.768.94	Obr. hran. vlog kapit.	992.12
Prejete obresti	695.60	Upravni stroški	405.62
Pristopnine in razno	569.44	Delež „Zadružni zvezi“	200.—
		Gotovina 31. dec. 1907	597.38
	39.890.45		39.890.45

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Gotovina začet. l. 1907	597.38	Deleži	565.—
Posojila zadružnikom . . .	24.064.86	Hranilne vloge	6.660.03
Zamudne obresti	1.075.62	Izposojila	18.326.27
Delež pri Zadružni zvezi	600.—	Rezervni zaklad	911.47
Delež v Pulju	100.—	Čisti dobiček	301.06
Delež pri Gosp. zvezi	60.—		
Inventar	221.62		
Knjige in tiskovine	44.35		
	26.763.83		26.763.83

Prva mošenjska mlekarška zadruga,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za III. upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom leta 1907 79, v upravnem letu pristopilo 1, izstopilo 1, koncem leta 1907 79.

Prejemki.	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron	
Blagajniški preostanek l. 1906	77.48	Izplačani deleži	20.—
Vplačani deleži	10.—	Vrnjena izposojila	1.094.32
Izposojila	2.096.02	Izdatki za blago	9.750.26
Prejemki za blago	14.832.44	Voznina	3.963.58
Prehodni	13.42	Inventar premični	661.91
Povrnjena kavcija	20.—	Davki	92
Povrnjen predujem	200.—	Upravni stroški	1.413.37
		Obresti izposojil	75.—
		Kavcija	270.—
	17.249.36		17.249.36

Imetje	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Terjatve na blagu pri zadružnikih	2.002.48	Deleži	1.232.—
Vrednost nepr. invent.	1.458.57	Izposojila	2.597.38
Vred. prem. inventarja	3.701.40	Dolg na blagu zadruž.	840.53
Delež pri Zadr. zvezi v Celju	10.—	Dolg na opeki	214.—
Naložen denar z obresti	153.04	Rezervni zaklad	2.096.40
Nepovrnjena kavcija	50.—	Čisti dobiček	395.18
	7.375.49		7.375.49

Prva žrebljarska in železo-obrtna zadruga v Kropi in Kamnigoricah,

registrovana zadruga z omejeno zavezo, za XIII. upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom leta 1907 214, v upravnem letu pristopilo 20, odpadlo 4, koncem leta 1907 230.

Prejemki	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron	
Blag preostanek l. 1906	1.811.86	Izplačani deleži	481.15
Vplačani deleži	5.001.98	Tekoči račun	251.866.74
Pristopnine	170.50	Surovine in izdelovanje	364.758.86
(Izposojila) Tek. račun	263.187.98	Voznina	21.645.45
Prejemki za blago	410.788.05	Nakup. neprem. invent.	3.620.57
Kazni po §§ 7. in 12. pr.	115.80	Nakup in odkup. prem. inventarja	9.265.91
Vzdignjeno pri c. kr. avstr. post. hranilnici	112.647.03	Davki	266.76
Vzdignjeno pri kraljevi ogr. post. hranilnici	89.306.66	Neposredna pristojbina	10.90
Obresti zamudne	61.57	Upravni stroški	12.831.01
Obresti kavcije	26.58	Obresti	11.484.75
Obr. c. kr. avstr. p. hr.	12.12	Prehodni	1.000.—
Obr. kr. ogr. post. hran.	14.52	Vloga v c. kr. avstr. p. hranilnici	113.376.96
Vzignjen nalož. denar	294.82	Vloga v kralj. ogr. post. hranilnici	90.661.57
Povrnjena voznja	45.17	Kavcija in nalož. denar	1.868.67
Najemnina	10.40	Vrnjena izpos. zadruž.	2.209.79
Tiskovine	16.50	Gotovina konec l. 1907	1.125.21
Odškodovina za inventar	25.—		
Povrnjeni tožb. stroški	58.38		
Izposojila zadružanov	2.879.38		
	886.474.30		886.474.30

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Vrednost blaga	95.594.54	Deleži	36.481.53
Terjatve na blagu pri nezadružnikih	100.298.96	Tekoči račun z Zvezo	178.409.—
Vredn. neprem. invent.	37.898.55	Izposojila članov	12.346.76
Vrednost premič. invent.	24.391.47	Dolg na blagu pri nezadružnikih	11.224.67
V c. kr. avstr. post. hr.	2.847.67	Dolg na obr. od izpos.	128.52
V kralj. ogr. p. hran.	3.546.49	Dolg na strojih c. kr. trgovsk. ministerstvu	13.929.75
Kavcije in nalož. denar	2.229.67	Dolg na nepremičninah	93.34
Prehodni	1.000.—	Amortizacijski zaklad . . .	1.330.38
Gotovina konc. l. 1907	1.125.21	Rezerva za zgube	932.87
		Rezervni zaklad	9.831.59
		Čisti dobiček	4.224.15
	268.932.56		268.932.56

Podnanaška mlekaršna in sirarna s sedežem v Hruševji,

registrovana zadruga z neomejeno zavezo, za upravno leto 1907.

Člani: stanje začetkom leta 1907 162, v upravnem letu pristopilo 13, izstopilo 2, koncem leta 1907 173.

Prejemki.	Denarni promet.	Izdatki.	
	Kron	Kron	
Blagajniški preostanek leta 1906	1.132.19	Izplačani deleži	20.—
Vplačani deleži	105.—	Vrnjena izposojila	4.000.—
Izposojila	4.000.—	Izdatki za blago	29.010.48
Prejemki za blago	34.334.86	Inventar neprem. popr.	1.533.41
Sirotko	296.69	Inventar premični	44.82
Knjižice	21.—	Davki	3.32
Vrči	85.30	Upravni stroški	2.639.95
Gumi	—60	Obresti izposojil	77.86
Kalistrova ustanova	13.18	Naložen denar	4.000.—
Prodana drva	30.—	Za vrče	84.—
Vzdignjena vloga	2.000.—	Gotovina konec l. 1907	611.88
	42.025.72		42.025.72

Imetje.	Bilanca.	Dolgovi.	
	Kron	Kron	
Terjat. na blag. pri zad.	645.90	Deleži	1.590.—
Vred. neprem. invent.	5.015.60	Dolg za tiskovine	92.52
Vred. prem. inventarja	1.814.25	Rezervni zaklad	10.420.57
Naložen denar	4.000.—	Čisti dobiček	149.54
Delež pri mlek. v Kočah	20.—		
Delež pos. v Hrenovcih	5.—		
Delež posoj. v Postojni	20.—		
Vrednost apna	80.—		
Delež pri „Zadr. zvezi“	10.—		
Vrednost sirišča, drv	30.—		
Gotovina konec l. 1907	611.88		
	12.252.63		12.252.63

Dr. Ed. Volčič, v Novem mestu (Kranjsko),

je uredil ter dobivajo se pri njem in pri vseh knjigotržcih naslednje pravne knjige:

1. **Civilnopravni zakoni** (IV. zv. Pravnikove zbirke) z obširnimi slovenskim in hrvatskim stvarnim kazalom, obsegajoči XII. in 909 strani. 1906. V platno vezana knjiga . . . . . K 8—
2. **Odvetniška tarifa** določila o rabi hrvatskega in slovenskega jezika pred sodišči; sodne pristojbine, s stvarnim kazalom, (20 tabel). 1906 Broširano . . . . . K 1-80
3. **Zakon o javnih knjigah, zemljskih itd.** (V. zv. Pravnikove zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvatskem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prošelj in vpisov. 1908. Knjiga v 2 delih, skup 618 strani. Mehko vezana knjiga . . . . . K 5-60 popolno v platno vezana . . . . . K 6—
4. **Vzglede predlogov, sklepov in vpisov za zemljiško knjigo;** dotična kolkovna in vpisna. Ponatis iz knjige pod točko 3. Broširano K 1—
5. **Kolkovna in vpisna pri zemljiški knjigi.** Tabela na močnem papirju, obesek za na steno . . . . . 60 h.

Dalje od „Poljudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“.

- Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s pojasnili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vezano . . . . . K —40
- Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah.** 1908. Cena mehko vezani knjižici . . . . . K —80
- Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev.** 1908. Knjiga potrebna posebno posojilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjiga . . . . . K —80
- Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zložbi zemljišč.** 1908. Mehko vezano . . . . . K 2—
- Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari.** 1908. Mehko vezano . . . . . K —80
- Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti poštenu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priračunijo le resnični in poštni izdatki; pri naročilih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštnine v gotovini ali poštinih znamkah.

Superfosfati

rudninski in živalski, so najboljše, najbolj zanesljivo in najcenejše gnojilo z fosforno kislino za zemljo vsake vrste.

Množina fosforove kisline zajamčena. Hitro učinkovanje, največji pridelek.

Vse vrste superfosfatov, kakor ammoniak-, kali-, solitarski-supefosfati se dobi v tovarnah umetnih gnojil, pri trgovcih, kmetijskih zadrugah in društvih.

16—15

Pisarna v Pragi, Graben 17.

C. kr. priv.

pred ognjem in tatovi varne

blagajne

prodaja najceneje dobro znana tovarna blagajnic

M. Adlersflügel

založnik Raiffeisnovih posojilnic

Dunaj, I., Franz Josephs-Quai št. 27.

247 24-19

Najboljša in najsigurnejša

Stanje vlog 31. decembra 1907:
čez 13 milijonov kron

prilika
za štedenje!

Denarni promet 31. decemb. 1907:
čez 64 milijonov kron

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo,
preje: Gradišče št. 1

sedaj: Kongresni trg št. 2, I. nadstropje

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po **4½%** brez kakega odbitka, tako, da sprejme vložnik od vsacih vloženih 100 kron čistih **4 K 50 h** na leto.

Stanje vlog 31. decembra 1907: K 13,365.881'08 — Denarni promet v letu 1907: 64,812.603'92

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se obrestovanje kaj prekinilo.

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice na razpolago.

V Ljubljani, dne 31. decembra 1907.

249, x—18

Dr. Ivan Susteršič,
predsednik.

Josip Šiška, kanonik,
podpredsednik.

Fran Povše,

Odborniki:

Anton Belec,

vodja, graščak, deželni odbornik, drž. in dež. poslanec itd.

posestnik podjetnik in trgovec v Št. Vidu ad Ljubljano.

Anton Kobi,
trgovec in pos. na Bregu

Karol Kauschegg,
veleposestnik v Wildonu

Matija Kolar,
župnik pri D. M. Polju,

Ivan Kregar,
svet. trg. in obrt. zbor. v Ljubljani.

Frančišek Leskovic,
zasebnik in blag. ljud. pos.

Karol Pollak,
tovarnar in posestnik v Ljubljani.

Ivan Pollak,
tovarnar in pos. v Ljubljani.

Gregor Šlibar,
župnik na Rudniku